

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Quæstio II. De Causa Peccati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

codem genere moris est mala voluntati, quatenus etiam hanc facit in honestam, tanquam radicem, à qua procedit, & tanquam subiectum, in quo recipitur ipsa malitia, tanquam forma. At non etiam malitia peccati est ita mala in genere physico; quia, nec à se, nec ab alio, excludit omnem entitatem: faltem non est in genere physico simpliciter mala, prout simpliciter malum videretur accipi à S. Thoma juxta interpretationem Goneti, de qua paulò ante. Hic obiter noto, quod etiam id, quod alteri est malum, possit esse bonum in se, & quod malum purum physicum in se, possit esse bonum saltem morale alterius. Sic calor, in se bonus, est malus aquæ: & carentia strumæ vel sexti digiti, quæ in se est nihil, seu malum physicum, est bona homini.

Ad confirm. dist. maj. DEUS potest esse causa omnis mali tantum respectivi, si hoc sit malum morale, neg. ma. si non sit malum morale, sed tantum physicum, in secundo sensu, quem explicavimus n. 41. sive afflictivum, & causans dolorem. conc. maj. & concessa min. dist. primum consequens. peccatum est, non tantum respectivè, sed absolute malum, ita, ut neque habeat bonitatem physicam, neg. conseq. est in alio sensu absolute malum. om. consequentiam primam: nego autem iterum secundam, quatenus dicit, quod malitia dicta sit mala in omni genere, sic, ut non habeat ullam bonitatem, etiam tantum physicam, seu entitatem.

QUÆSTIO II.

De Causa Peccati.

ARTICULUS I.

An DEUS sit Causa peccati.

48. **F**uit Hæresis, teste Vincentio Lirinensi in suo Commonitorio longè à medio, jam orta à Simone Mago, docens, DEUM esse auctorem peccati: quam postea amplexi sunt Marcion, Manichæi, & Priscillianistæ, ac tandem Lutherus, atque Calvinus, de quo vide Bellarum tomo 2. *controv. 1. l. 4. c. 9.* Hanc refellere potius ad Polemicam, quam Speculativam Theologiam spectat: breviter tamen ex occasione hac eam refellimus, tum, ut sequens controversia de influxu DEI in actiones etiam peccaminofas, clarius intelligatur, quæ sine solutione argumentorum pro hac hæresi specie tenus facientium, difficilius perciperetur: tum etiam, ut remora ab optimo DEO hac turpissima macula, manifestius pateat, causam peccati aliam non esse, quam dæmones, vel homines, qui, vel propriæ voluntate illud immediate perpetravit, vel suasione, consilio, aut alia inductione, mediate illud in alio efficiunt, sive etiam illius participes faciunt.

49. Dico itaque cum omnibus Catholicis. DEUS non est causa peccati. Conclusio est de fide. Prob. 1. ex Scripturis. *Sap. 11. v. 25.* dicitur de DEO: *Nihil odisti eorum, quæ fecisti:* atqui

odit DEUS peccatum: ergo. Item 1. *Joan. 3. v. 8.* *Qui facit peccatum, ex diabolo est:* sed DEUS non potest esse ex diabolo: ergo. Iterum *Psal. 5. v. 5.* *Non DEUS volens iniquitatem tu es.* Huc faciunt infinita loca Sacrae Scripturæ, in quibus dicitur, DEO desplicere peccata, ea ipsum prohibere, & punire, homines ab iis monendo, increpando, &c. abstrahere. Plura vide apud Suarez in 1. 2. *trat. 5. disp. 6. num. 2.*

Accedunt definitiones Conciliorum, Arascani c. 25. & novissimè Tridentini sessione 6. can. 6. ubi sic statuit: *Si quis dixerit, non esse in potestate hominis, vias suas malas facere, sed mala opera, ita ut bona, DEUM operari, non permisive solum, sed etiam propriè, & per se, adeo, ut sit proprium ejus opus, non minus proditio Iude, quam vocatio Pauli, anathema sit.* Accedunt unanimiter SS. Patres, ex quibus S. Basilius habet propriam homiliam: *quod DEUS non est auctor malorum.* S. Aug. l. 2. de lib. arbitr. c. 13. docet, non posse DEO attribui peccatum, eoquod vitium non sit à DEO, sed à nobis, qui in illo non manemus: & paulò inferius ait: *Quid ergo inventari potest in nostris peccatis, unde ille vituperatur, quando vituperatio peccatorum nostrorum nulla est, nisi ille laudetur?* Rufus ep. 105. multum post medium. *Sicut enim voluntati ejus DEI tributur humana natura, nullo dubitante laudanda, sic hominis voluntati culpa tribuitur, nullo recusante damnanda.* Plura vide apud Suarez. loc. cit. Quin etiam ipsi Philosophi ethnici, hanc veritatem agnoverunt, ex quibus Plato lib. 2. de republica multis refellit eos, qui volunt, DEUM malum, vel vitiosum, aut causam malorum esse, ac tandem non valde longè à fine ait: *Malorum autem alicuius causam esse ipsum DEUM, cum bonus sit, refellendum est omnino: neque permittendum, hoc quenquam dicere in sua civitate, si bonis instituti legibus civitas debet: pergit dein multis refellere mendacia, & indecora figura Poëtarum.*

Prob. conclus. 2. ratione. Peccatum committere, evidenter repugnat summae sanctitati, sapientiæ, bonitati, perfectioni, primæque regulæ omnis honestatis: sed haæ perfectiones identificantur DEO: ergo eidem repugnat, peccatum committere. sublumo: atqui, si DEUS liberè causaret peccatum, tunc peccatum committeret: (quid enim est peccatum committere, nisi liberè illud causare?) ergo DEO repugnat causare peccatum. Si forte quis velleret tricari, & dicere, DEUM etiam causando peccatum non peccaturum; eoquod non ageret contra aliquam legem superioris, cum tales non habeat, saltem admitti debet, DEUM in honeste, & contra reæstissimam regulam rationis Divinæ, acturum, quod non minus sanctitati, sapientiæ, & perfectioni infinitæ, ac regulæ omnis honestatis, repugnat. Et hinc, licet DEUS non ageret contra legem superioris, tamen ageret contra legem, quam ipsius perfectissima essentia ei indispensabilem posuit. Vide etiam dicenda inferius ad objectionem ultimam.

Confirm. 1. DEUS, nec suadet peccatum, nec movet ad peccandum: sed potius ab illo dehortatur, quamvis, ne libertatem homini liget, illud permittat: ergo non est causa peccati. Confirm. 2. Si DEUS esset causa peccati, non posset illud jure punire in hominē, nec homini exprimere.

exprobare, imò peccatum non posset DEO esse contrarium: hoc autem est certò falsum: ergo. Confirm. 3. In ea hypothesi creatura non peccaret; quia se conformaret regulæ pri-
mæ omnis rectitudinis, & honestatis: dein DEO, caelanti peccatum, & absolute illud volenti, creatura non posset resistere: ergo non pecca-
ret, quod est ex terminis falsum.

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

50. Ob. 1. ab hereticis. Scriptura DEO attribuit omnia opera no-
stra, sive bona, sive mala, tan-
quam auctori: ergo ipse est auctor, & causa,
etiam malorum, seu peccatorum. prob. ant. psal.
18. v. 36. dicitur *inclina cor meum in testimonia tua,*
& *non in avaritiam:* ergo DEUS aliquos incli-
nat in avaritiam. psal. 43. v. 19. *Declinasti semitas*
nostras à via tua: ergo à via recta in malam. ad
Ephes. 1. v. 11. *Qui operatur omnia secundum con-*
silium voluntatis tuae: ergo etiam mala. Confir.
Prov. 16. v. 4. dicitur: *Universa propter semet-*
ipsum operatus est Dominus: impium quoque ad
diem malum: ergo DEUS fecit etiam propter se
impios quæ tales. Resp. 1. Scripturas manife-
stissimè à DEO removere omne peccatum.
Deuter. 32. v. 4. *DEUS fidelis, & absque ulla ini-*
quitate: psal. 144. v. 13. *Sanctus in omnibus ope-*
ribus suis. 1. Joan. 3. v. 5. Peccatum in eo non est,
ad Rom. 9. v. 14. *Nunquid iniquitas apud DEUM?*
Affit. &c. plura pañim occurunt.

51. Resp. 2. in forma. neg. ant. ad prob.
neg. cons. Textus illi omnes accipiendi sunt de
permissione tantum, ut docent S. Augustinus
de gratia & lib. arb. c. 23. S. Damascenus lib. 4.
de fide orthodoxa c. 20. ubi sic ait: *Scire illud*
attinet, in Scripturæ more positum esse, ut DEI
permissionem actionem ipsius appellat. Idem sen-
tient reliqui SS. PP. ac Theologi unanimiter.
Scilicet DEUS negando auxilia specialia, quæ
prævidit fore congrua, ex justis causis permitit
lapsum, e. g. in avaritiam, vel recessum à via vir-
tutis. Ad textum *ex ep. ad Ephes.* dic, eum
intelligendum esse de iis, in quæ DEUS non
quomodocunque influit, sed quæ ex sua deter-
minatione operatur, qualia non sunt peccata.
Ad confirm. Resp. Chaldaicum textum, teste Sa,
dicere servat *impium.* Unde non significatur,
quod DEUS ex intentione sua, faciat *impium*,
aut voluntate antecedente eum velit, sed tantum
significatur, quod DEUS eum, qui sponte, &
liberè, *impius* est, servet ad diem malum, seu
ponam; vel faciat eum venire ad diem malum
voluntate consequente ad scientiam de ejus pec-
cato. ita Suarez, Sa, & Menochius.

52. Ob. 2. Scriptura attribuit DEO aliqua
peccata hominum: ergo. prob. ant. *psal. 104. v.*
25. attribuitur DEO odium *Ægyptiorum* in Ju-
dæos. *Convertit cor eorum, ut odirent populum*
ejus. Iterum. *Gen. 45. v. 8.* venditio Josephi. *Non*
vestro consilio sed DEI voluntate hic missus sum.
Rursus *Aitor. 2. v. 23.* Crucifixio Christi. *Desi-*
nito conilio, & præscientiâ DEI traditum &c.
ergo. Resp. iterum cum SS. Augustino, &
Damasceno, quod, quando DEUS aliquid tan-

tum permittit, tunc hanc permissionem sæpe
Scriptura, juxta suum loquendi modum, vocet
actionem, imò etiam præceptum DEI. Sic
quando DEUS *Job. 1. v. 12.* *Sathan* tantum
permisit, *Jobum affligere, & id* *Sathan ex ea per-*
missione fecit, tamen dein c. 2. v. 3. ea afflictio
vocatur actio DEI; nam sic dicit DEUS: Tu au-
tem commovisti me adversus eum, ut affigerem
eum frustra. Sic *Matthei 23. v. 32.* Christus Ju-
dæis imperativo modo, seu quasi præcipiendo,
loquitur: *Implete mensaram Patrum vestrorum:*
& *Joan. 13. v. 27.* *Judæ: Quod facis, fac cito;*
& tamen ea tantum permittit.

53. Bellarm. *tom. 4. controv. 2. l. 2. c. 13.*
hanc rem explicat, valde apposita similitudine
venatoris, qui, dum tantum solvit canem, jam
dicitur, eum immisso in leporem, quamvis
tantum permittat jam sponte incitatum ad invasio-
nem procurrere. Sic scilicet dicitur DEUS, immi-
ttere diabolos, vel malos homines, jam sponte, &
liberè in malum ruentes, si impedimenta male
voluntatis auferit, & peccatum permitit. Di-
sparitas tamen est in intentione; quia venator
ex intentione leporis capiendi, DEUS autem
non ex intentione peccati ab homine patrandi,
id facit.

Secundò. DEUS sæpe aliquid dicitur face-
re, quando tantum aliquid aliud facit, ex quo
alii virtus suo occasionem sumunt illud prius fa-
ciendi. Sic DEUS dicitur convertisse cor
Ægyptiorum ad odium, quatenus, dum bene-
fecit Judæis, Ægyptii, ob suam malevolentiam,
& invidiam, odium in illos ista prosperitate
gaudentes, conceperunt. Tertio. DEUS dici-
tur sæpe in Scripturis aliquid facere, quando
rem illam non quidem facit, sed eam aliunde
jam prævisam, conditionatè, vel absolutè furu-
rani, permitit, ac ordinat ad fines suos optimos.
Sic DEUS non voluit peccatum fratrum Jose-
phi, nec crucifixionem Christi, antecedenter,
& absolutè; sed, postquam per scientiam me-
diā vidit, quod si forent in his circumstantiis
fratres Josephi, & crucifixores Christi, illi libe-
rè fratrem venderent, hi autem Christum libe-
rè crucifigerent, tunc, non quidem ex intentio-
ne eorum peccatorum, sed ex justo iudicio suo,
permisit, vel posuit eas circumstantias, & per-
misit peccatum: istud autem dein ordinavit ad
extollendum Josephum, atque salvandos in Æ-
gypto Israëliis à fame: & hinc fratribus Joseph
dicit. *Gen. 50. v. 20.* *Vos cogitatis de me malum,*
sed DEUS vertit illud in bonum. Pariter DEUS
crucifixionem Christi ordinavit ad salutem ge-
neris humani. Quartò. Bellarm. *loc. cit.* addit,
DEUM dici, malum efficere; quia non quo-
modocunque permittit, sed tantum permittit
istud, & non aliud, contra hoc subjectum, &
non contra aliud: ex quibus facile patet respon-
sio. In forma igitur neg. ant. seu nego, quod
DEO, tanquam causæ, attribuantur peccata;
textus enim, in probatione adducti, tantum
probant permissionem, vel ordinationem Divi-
nam circa peccatum, ut ex jam dictis patet.

54. Ob. 3. Scriptura sæpe tribuit DEO
excæcationem, & indurationem hominum: sed
haec sunt peccata: ergo. prob. maj. sic *Exodi 9.*
v. 12. induratio Pharaonis DEO tribuitur. *Joan.*
12. v. 40. induratio, & excæatio Judæorum. &
ad

ad Rom. 9. v. 18. ait S. Paulus de DEO: *Quem vult, indurat.* Confirm. DEUS dicitur in Scripturis alios decipere. Ezech. 14. v. 9. *Ego Dominus decepi prophetam illum.* Job. 12. v. 24. *Qui immutat cor principum populi terra, & decipit eos:* sed decipere alios est peccatum: ergo. Resp. iterum, DEUM non operari positivè excæcationem, & obdurationem, sed hominem positivè seipsum obdurare, vel excæcare: unde psal. 94. v. 8. dicitur: *Nolite obdurare corda vestra;* hinc melius cum Suarez in 1. 2. træt. 5. disp. 6. n. 15, videtur dici, DEUM non esse causam excæcationis; quia hæc dicit non tantum Divinam permissionem; sed malam quoque hominis dispositionem, cuius DEUS causa non est.

55. Potest autem dici, DEUM obdurare, vel excæcare permisivè 1. quando peccatores non corrigit poenis; unde ipsi insolescunt, & obdurantur: sicut faciunt aliquando filii erga parentes, à quibus non castigantur. 2. Quando negat auxilia, quæ, licet non sint absolute necessaria (hæc enim nunquam deficiunt) tamen essent ferme moraliter necessaria, & sine quibus difficulter potest homo, & consequenter sæpe non vult, converti.

Nec objicias, S. Augustinum l. 5. contra Julianum c. 3. dicere, DEUM non tantum indurare homines, aut desideriis suis tradere per patientiam, sed etiam per potentiam; hoc enim ipsum est per potentiam indurare, aut malis desideriis tradere, quando omnipotentia Divina producit alia auxilia, sufficientia quidem, sed non illa specialia, quæ hic, & nunc, efficaciter impedirent, ne homines obstinati in malo perseverarent, aut mala desideria sua perficerent. Dein potest etiam dici, DEUM per potentiam indurare, quando producit aliquid, ex se bonum, & ex bono fine, sed homo inde occasionem malitiosè accipit ad peccandum, vel in peccato perseverandum, sicut n. 52. suprà diximus, DEUM convertisse corda Ægyptiorum ad odium: imò S. Augustinus. l. 1. ad Simplic. q. 2. pos. medium expresse dicit, DEUM obdurare, esse idem, ac nolle misereri; sic enim ait: *Ut obduratio DEI sit nolle misereri, ut non ab illo irrogetur aliquid, quo sit homo deterior, sed tantum, quo sit melius, non erogetur.* in forma dist. ma. Scriptura excæcationem DEO tribuit ut causæ. neg. ma. ut permittenti tantum. conc. ma. & conc. min. neg. conseq.

Ad confirm. DEUS non propriè positivè decipit, sed, vel tantum permittit, quosdam decipi, ut explicat Augustinus, quem citabimus n. 61. vel tantum consilia prava intervertit, vel exitum desideratum impedit, ut spe sua frustrentrur principes, & sic decepi dicaatur. Potest etiam hoc explicari, sicut S. Augustinus l. 2. questionum super exodus (qui est l. 2. ex 7. in Heptatevchum) q. 18. explicat illud: *Ego indurabo cor ejus Pharaonis Exod. 7. v. 3. his verbis: Ego indurabo: tanquam diceret: quād durum sit, demonstrabo.* Sic etiam DEUS dicitur decipere, dum demonstrat, deceptos esse principes illos, qui, nescio quam spem, ex consiliis suis conceperant, qua DEUS eos frustratos ostendit.

56. Obj. 4. Ia Scripturis aliquando dicuntur mali homines, vel dæmones, facere aliqua mala, ex præcepto DEI, & tanquam ejus instru-

menta: ergo DEUS est causa illorum malorum, antec. prob. sic 2. Reg. 16. v. 10. *Dominus enim præcepit ei, ut malediceret David.* Rursus 3. Reg. 22. v. 22. dicit DEUS ad spiritum, volentem mendaces reddere prophetas: *Egredere, & facita: & infra v. 23. Dedit Dominus spiritum mendacii in ore omnium prophetarum.* item 2. Reg. 24. v. 1. dicitur: *Et addidit furor Domini træct contra Israël, commovitque David in eis dicentes: vade, numera Israël, & Judam:* quæ numeratio tunc fuit peccaminosa, & postea gravissima peste punta: ergo. Resp. has quoque phrasæ Scripturæ plus non significare, quād puram permissionem, juxta aliquem modum ex iis, quos explicavimus n. 52. & seq. Et in primis, ut observat Cornelius in proemio ad Genesim (quod est encomium S. Scripturæ) sec. 2. vox Hebreæ tñava, pro qua Latinus interpres posuit vocem præcepit, significat ex se ordinare, providere, disponere: adeoque significat omnem DEI prævidentiam, tam positivam, quād negativam; unde sensus est: *DEUS permisivè ordinavit, ut Semini malediceret Davidi, ad excercendam bujus patientiam:* in quo nihil est mali. Illud, egredere, accipendum est, quasi diceret: *Mea pace: fac ita: non impedio:* sicut etiam dicitum ad Judæos. Matth. 23. & ad Judam Joan. 13. de quibus n. 52. in forma nego consequentiam.

57. Ad ultimum textum Abulensis in hunc locum, quest. 4. itēmque Menochius in hunc eundem locum per furorem Domini intelligentiam, qui est minister furoris DEI, sicut Assur seu Assyrius Rex Isa. c. 10. v. 5. dicitur à DEO *Virga furoris mei.* Favet etiam Scriptura, nam 1. Paralipp. c. 21. v. 1. ubi hæc eadem numeratio populi refertur, dicitur: *Consurrexit autem Sathan contra Israël, & concitavit David,* ut numeraret Israël: ergo, qui hic dicitur Sathan, priùs dictus est furor domini: & hoc suppositio explicatio est facilius. Si autem per furorem Domini intelligi debeat DEUS iratus, tunc vox commovit significat permisit commoveri à dæmonie, ut suprà n. 52. diximus in simili de venatore. ita Theodoretus & alii apud Galparem Sanctum in l. 2. Reg. c. 24. quem erit operæ precium inspississe. Quamcunque autem expositionem e-legeris, in forma nega consequentiam.

58. Ob. 5. S. Augustinus lib. 5. contra Julianum c. 3. tractans illud: ad Rom. 1. v. 26. *Tradidit illo DEUS in passiones ignominia &c.* reprehendit Julianum, quod dicat, DEUM tradere deferendo, seu permisivè. 2. Ibidem S. Doctor ait, *non tantum esse relatos, per patientiam, sed per potentiam in peccato compulso.* 3. Idem S. August. l. de gratia & lib. arbit. c. 20. ait, voluntates etiam malas ita esse in DEI potestate, ut eas, quæ voluerit, quando voluerit, faciat inclinari, vel ad beneficia quibusdam præstanda, vel ad pœnas quibusdam ingenerandas. 4. Iterum eod. c. 20. inferius ita ait: *Voluntatem, proprio vitio suo malam, in hoc peccatum, judicio suo justo, & occulto, inclinavit.* 5. Rursus eod. l. de grat. & lib. arbit. c. 21. sub finem ait: *His, & talibus testimonis Divinorum eloquiorum, quæ omnia commemorare nimis longum est, satis, quantum existimo, manifestatur, operari DEUM in cordibus hominum, ad inclinandas eorum voluntates, quoque voluerit, sive ad bona pro sua misericordia, sive ad mala pro meritis eorum.*

verum, iudicio utique suo, aliquando aperto, aliquando occulto, semper autem iusto. 6. Denique i. de corrept. & gratia c. 7. ait: Christum elegisse Judam ad fundendum sanguinem suum: haec indicant, S. Doctorem velle, quod DEUS non tantum permittat peccata, sed ea positivè velit: ergo.

67. Resp. Si S. Augustinus diceret, DEUM velle, & causare positivè peccatum, utique esset deferendum, post definitiones tot Conciliorum; damnata enim est ab Alexandro VIII. haec propositio 30. Ubi quis invenerit doctrinam in Augustino clarè fundatam, illam absolvè potest tene-re, non respicendo ad ullam Pontificis Bullam. Sed longissimè remotus est Sanctissimus Doctor ab hac impietate.

59. Resp. itaque ad i. textum: à S. Doctore reprehendit Julianum, non, quod simpliciter dicat, DEUM tradere deferendo, sed, quod negaverit, unum peccatum esse poenam alterius, idque se probare putaverit ex eo, quod DEUS tradat tantum deferendo; nam, quamvis DEUS tantum tradat deferendo, tamen haec ipsa deserto, & consequens peccatum, potest esse pena peccati praecedentis, ut S. Pater ostendit in l. 5. contra Julian. c. 3. his verbis: Sed quomodo libet tradat, propter hoc tradidit, propter hoc deferit: & vides, ejus traditionem, qualemlibet, & quomodolibet intelligas, quæ consecuta sint.

Imò (ut est manifestum legenti totum illud longum caput) S. Doctor non facit vim in eo, quid intelligatur per traditionem, & aliquoties faltem omittit, quod si sola deserto. Sic sub finem: *An & hic dicitur es, quod ait: Ego Dominus seduxi prophetam illum: (Ezech. 14. v. 9.) intelligentem esse: deserui, ut pro ejus meritis seductus errare? Age, ut vides, tamen eo modo punitus est pro peccato.* Sed S. Doctor in eo vim facit, ut monstrat, unum peccatum esse poenam alterius, quando nempe DEUS in poenam prioris privat gratiis congruis. Nec juxta S. Doctorem peccatum dicitur poena peccati, in hoc sensu, quasi DEUS in poenam prioris impellat in alterum: sed quod deferendo, seu non dando gratiam majorem, finit in aliud labi.

Dein reprehendit S. Augustinus Julianum, quod non recte intellexerit vocem tradere, sed putaverit, eam significare præcisè, DEUM patientiam habere, relinqueret hominem in desideriis malis, quæ jam ante habuit, & non significare, deferere per negationem auxiliorum specialium, atque productionem tantum sufficientium, seu eorum, quæ prævisa sunt conjungenda cum dissensu, ita ut dein sequatur lapsus, seu contentus in desideria, non quidem ex positiva causalitate DEI, sed ex virtute hominis, nolentis bene uti mediis sufficientibus. Sumitur hoc ex verbis S. Doctoris, eodem capite dicentis: Aliud est, habere mala desideria cordis, aliud, trahi eis, utique, ut consentiendo eis possideatur ab eis, quod sit, cum Divino iudicio traditur eis.

60. Ad alterum textum jam responsum est. n. 54. Addo tantum, falsum esse, quod S. Doctor dicat, quosdam à DEO in peccatum compulso; nam sic habet: *Quid est autem, quod dicit: Cum desideriis suis traditum dicuntur, reliqui per Divinam patientiam intelligendi sunt, non per potentiam in peccata compulsi: verba itaque ita*

sunt Juliani objicientis: nec refellit dein S. Doctor id, quod Julianus dixit, non esse compulso, sed tantum id, quod ait solum per patientiam, non per potentiam traditos: esse autem traditos per potentiam, explicari potest, ut jam fecimus, sine eo, quod dicantur in peccata compulsi.

61. Ad 3. textum. S. Augustinus se explicat eodem c. 20. de grat. & lib. arb. nam, dum ibi agit de Semei, cuius voluntatem dicit à DEO inclinatam ad maledicendum Davidi, per inclinatam intelligit permittere, scilicet ejus mala voluntatis cursum, vel inclinationem; sic enim post pauca habet: *Nec causa tacita est, cur ei Dominus isto modo dixerit maledicere David, hoc est, cor ejus malum in hoc peccatum miserit, vel dimiserit.* & eod. lib. c. 23. Quando ergo auditis dicentes Dominum: *Ego Dominus seduxi prophetam illum: & quod ait Apostolus: Cujus vult, miseretur, & quem vult, obdurat: in eo, quem seduci permittit, vel obdurari, mala ejus merita credite: in eo vero, cuius miseretur, gratiam DEI, non redditis mala pro malis, sed bona pro malis, fideliter, & indubitate agnoscite.* Ecce seducere, & indurare à S. Augustino exponuntur: permittere seduci, vel obdurari: atque adeò à DEO ista sunt tantum permissivæ: & pars pro�is est ratio de inclinazione ad malum. Bellarmin. autem Tom. 4. controv. 2. l. 2. c. 16. ait, DEUM iuxta S. Augustinum inclinare voluntatem, proprio vitio suo malam, hoc est, jam volentem malum. Hæc responsio servit etiam ad quartum, & quintum textum explicandum.

62. Ad ultimum de Juda, dicendum, Christum non voluntate antecedenti elegisse Judam, ad fundendum sanguinem: sed consequenti; postquam scilicet prævidit, Judam avarum in his circumstantiis de sua morte contracturum cum Judæis, permisit ex justo iudicio eas circumstantias, ex quibus dein secuta est sua passio per malitiam Judæ: atque hanc ipsam dein ordinavit ad maximum bonum, scilicet ad mundi salutem. Ut autem Christus dici possit, elegisse Judam, responderi potest, quod ex multis, quos præviderat, in his circumstantiis suis sanguinis traditores, vel venditores futuros, potius permisit, talem esse Judam; quæm aliquos, adeoque iustum negatiæ elegerit: sive elegerit potius permittere in Juda, quæm in alio, eam venditionem. ita Suarez in 1. 2. tr. 5. disp. 6. num. 16. quem, ut & Bellarminum loc. cit. vii. de hac fuisse pertractantes.

63. Objicitur. 6. Etsi DEUS esset causa peccati, tamen non peccaret: ergo nostra ratio est nulla. prob. ant. DEUS non ageret contraria legem Divinam, nec contra voluntatem DEI: nec se ipsum offendere: ergo non peccaret. Confirm. DEUS influit physicè, & producit omnes actiones, tam malas, quam bonas, & quædem scienter, ac liberè, & tamen non peccare: ergo. Resp. cum Suarez. in 1. 2. tr. 5. disp. 6. num. 6. Hæretici, qui ita loquuntur, negant quidem de DEO nomen peccati, attamen ei attribuunt turpitudinem illius. Certe sic DEUS posset etiam mentiri, se ipsum odire &c. In

forma, neg. ant. ad prob. dist. ant. hoc est, non ageret contra legem superioris. conc. ant. non ageret moraliter in honeste contra regulam omnis honestatis, & legem sibi ipsi indispensabiliter latam. neg. ant. & cons. Ageret enim Deus contra legem, quam sibi necessariò statuit, scilicet legem nihil agendi dedecens, nihil destrutivum supremæ suæ sanctitatis, & auctoritatis; hoc enim necessariò Deus, & essentialiter odit, & essentialiter non vult. Ad summum in eo casu Deus ageret, & non ageret, contra suam voluntatem, adeoque fieret Chimæra, ex qua mea pace potest sequi altera. Ad confirm. conc. antec. neg. cons. sed de hac plura articulo sequenti.

64. Dices 1. DEUS non peccat causando peccatum; quia causat illud ex bono fine. Resp. neg. illatum. Non sunt facienda mala, ut eveniant bona, nec finis bonus excusat actionem ex se malam: quin imò juxta adversarios homo in eo casu non peccaret; cum se conformaret DEO ultimo fini, & nec contra, nec præter illum ageret. Dices 2. Homo potest ex prava intentione velle, quod DEUS vult ex bona. Resp. redire argumentum de illa ipsa intentione prava; an enim etiam hanc causavit DEUS, an non? si primum: illa intentio non fuit mala; quia conformis est ultimo fini: si secundum, tunc ruunt argumenta adversariorum, quibus scilicet probare volunt, DEUM causare omnes actiones, bonas, & malas.

ARTICULUS III.

Quomodo DEUS ad peccatum concurrat.

65. Suppono, quòd DEUS influat immeiatè in omnes effectus creaturarum; ita enim contra Durandum, Ludovicum à Dola, & adhuc unum, aut alterum apud Haunoldum, l. 2. tr. 2. num. 439. communissima Theologorum, & Philosophorum, imò & SS. Patrum assertio, adèò, ut sententia opposita, quæ Durandismus vocatur, à quibusdam male vapulet, & à S. Thoma in 2. dist. 37. q. 2. a. 2. in corp. dicatur dupli errori proxima. videatur hac de re Comptonus disp. 28. phys. sec. 1. Sed & hic influxus DEI ab omnibus auctoribus probatur ex Scripturis; nam 1. Cor. 12. v. 6. dicitur: DEUS, qui operatur omnia in omnibus. Joan. 1. v. 3. Omnia per ipsum facta sunt. Joan. 5. v. 17. Pater meus usque modò operatur, & ego operor: ergo DEUS operatur immeiatè omnia; dicere enim, quòd tantum mediætate operetur, scilicet catenus, quatenus produxit creaturas alias, quæ nunc immeiatè operantur, effet valde impropriè loqui: sicut si quis diceret: Adam usque nunc generat homines.

Dein SS. Patres (ad quorum mentem Scriptura exponi debet, ut definit Tridentinum sess. 4. decreto de editione, & usu sacrorum librorum) ista dicta intelligunt de immediato influxu. Sic S. August. epist. 146. sub finem: Quomodo enim negare poterimus, DEUM etiam nunc operari cun-

cta, quæ creantur, cum Dominus dicat: Pater meus usque nunc operatur? Quòd autem intelligatur DEUM immeiatè operari, patet ex ejus dictis in Genes. ad liter. l. 5. c. 20. ubi ait: Sunt, qui arbitrantur, tantummodo mundum ipsum factum à DEO, cetera jam fieri ab ipso mundo, sicut ille ordinavit, & jussit: DEUM autem ipsum nubis operari: contra quos profert illa sententia Domini: Pater meus usque nunc operatur.

S. Hieronymus adversus Pelagium ad Cœliphantem c. 3. graviter reprehendit Pelagium, tanquam ingratum, & sacrilegum, quòd negaverit esse semper necessarium auxilium DEI, enim ad actiones naturales, ad curvandum digitum, movendam manum, sedendum, ambulandum; cùm tamen Pelagiani mediatum auxilium minimè negaverint. S. Anselm. l. de concord. præscientie, prædestinat. & liber arb. c. 1. sub finem. Nulla res habet ullam potentiam volendi aut faciendi, nisi illo dante ipsum quaque velle, quod aliquando justum est, aliquando iniquum. Videri de hac re plura possunt apud Suarez in Metaphys. disp. 22. num. 14. (ubi afferit etiam antiquos Philosophos, idem afferentes) Bellarm. l. 4. de gratia & lib. arb. c. 4. & alios.

66. Prob. 2. idem suppositum ratione. Esse ens summè necessarium, à quo omnia alia immeiatè dependere debeant, est aliqua perfectio simpliciter simplex: ergo DEO est attribuenda. conseq. est certa: antec. pater ex eo, quòd non possit ostendit illa imperfectio mixta, ipsaque hæc perfectio sit melior, quam omnis cum ipsa incompossibilis. subfumo: dependencia ista immeiatæ aliud non est, quam dependencia à causa immeiatæ: ergo omnia debent dependere à DEO, tanquam causa immeiatæ, seu immeiatæ influente.

Nec dicas, esse ens, à quo omnia adæquatè dependent, etiam esse perfectionem simpliciter simplicem, adeoque DEO tribuendam: consequenter DEUM se solo omnia, & creaturas nihil, agere; negatur enim illatum; nam opponitur illud prædicatum majestati DEI, & iuri Divino, ad culum à creaturis exigendum: quod jus, vel qua majestas, est æquæ bona, nec tamen compollibilis cum adæquata dependencia omnium creatorum à DEO; sic enim homines nihil possent agere, adeoque nec DEUM colere, nec amare. Plures rationes videre poteris apud Haunoldum l. 2. tr. 2. num. 446. & præsertim aliquam Doctoris mirabilis ingeniosam, quam ibi Haunoldus illustrat: an tamen solidasit, ipse examina: ego non fido. Quæ contrahunc influxum DEI universalem, præscindente ab influxu in peccata, objici solent, suppono soluta in physica, ubi hæc quæstio solet agitari: nobis ad magis Theologica, & primarium hujus articuli scopum properandum. Supposito igitur hoc influxu DEI universali.

67. Dico. DEUS, licet physicè influat in actionem peccaminosam, cui identificata est malitia formalis peccati commissiōnis, tamen non est causa peccati. ita omnes nū, qui nobiscum tenent conclusionem n. 27. statutam, & insuper Lugo, ac alii, qui nostram sententiam non putant ex hoc capite impugnandam. Per causam autem hæc intelligimus non id, quod tantum quomodocunque influat in effectum, sed

sed id, cui in genere morali, tanquam auctori, efficitur attributum, & quod dici potest auctor effectus: sive intelligimus causam per se, & simpliciter dictam: non tantum causam per accidentem, quia non dicitur simpliciter causa, sed tantum ut ait Haunold. l. 2. tr. 2. n. 459. cum addito, per accidentem sensum alienante.

68. Prob. conclus. Si quis dat alteri potentiam proximam, & sufficientem ad bonum usum, atque hunc ipsum intendit, ac suadet, vel precipit: econtra vero abusum, quem absolute impedit non tenetur, serio prohibet, quamvis interim illi alteri libertatem, ac determinationem relinquit, atque, cum determinante ad abusum prohibitum, concurrat contra suam inclinationem, talis nec est auctor, nec simpliciter causa illius abusus, sed ad summum est causa physica per accidentem: atqui DEUS ita se habet, quod influxum cum creatura rationali, in peccatum: ergo.

Prob. ma. exemplis 1. Si sacerdos, privatum sciens, hominem indignè ad communionem accedere, tamen, ne eum infameret, ei sacram hostiam cum aversione à sacrilegio dat, non est causa sacrilegii. 2. Si superior dat pecunias subdito, cum mandato, ut bene expendat, licet prævideat, abusum illicitum, si hunc gravibus de causis non tenetur impedit, non est causa illius. 3. Si puella, accedens ad sacram, prævidet suo accessu scandalum accipendum à juvene, quod ei quidem displicet, sed certè non semper impedit tenetur, si in tali casu juvenis labatur, puella non est causa ruinæ. Similia passim occurunt apud auctores. Imò, ut recte Haunoldus l. 2. tr. 2. n. 459. si quis contra suam intentionem, concursu in actu primo indifferente, ad aliquem effectum concurrat, & postea sibi, tanquam causa, gloriam ejus arrogare velit, solemus eum reprimere, diendo, quod se habuerit per accidentem. Et sic sæpe hostis, dum alteri voluit nocere, profuit. Sic aliquando incarceratus liberatus est podagrâ: non tamen propterea inimico incarceranti debuit grates, tanquam medico suo.

Confirm. *eadem* ma. S. August. l. 5. de civ. DEI. c. 9. prope finem. ita loquitur: *Malæ quippe voluntates ab illo DEO non sunt; quoniam contra naturam sunt, quæ ab illo est.* & c. 8. dixerat: *A quo DEO sunt omnes potestates, quamvis ab illo non sint omnium voluntates.* & l. de spir. & liter. c. 31. *Nusquam autem legitimus in Sanctis Scripturis: Non est voluntas nisi a DEO: Et recte non scriptum est, quia verum non est; alioquin siam peccatorum, quod abicit, auctor est DEUS.* Plura habet Suarez in Opusculis Opusc. 1. de concursu DEI, l. 2. c. 2. à n. 24. sublumo: sed voluntates sunt aliquid positivum, & omnis positiva entitas, à DEO producitur: ergo etiam voluntates: & tamen S. August. dicit, eas non esse à DEO, sive, hunc non esse causam: quod non est verum, nisi in hoc sensu, quod DEUS non concurrat, tanquam causa determinans, & cum inclinatione: sed tanquam causa determinata, & contra suam inclinationem, adeoque tantum, tanquam causa per accidentem: ergo ab eo, qui ita concurrit, non est dicenda res esse, nec ipse dicendus est causa simpliciter dicta rei illius.

69. Prob. jam etiam min. prioris syllogismi. n. 68. positi. DEUS 1. dat homini libertatem in actu primo, & auxilia, saltem sufficiencia, ad vitandum peccatum, & faciendum bonum. 2. Desiderat, & jubet, promissis, & pœnis incitat, ut homo bene, certè non male agat. 3. Aversatur omne malum, atque peccatum odio essentiali. 4. Relinquit tamen homini liberam determinationem, ut possit pro libitu, bene, vel male agere. 5. Hinc offert ei concursus indifferenter, quo creatura uti possit pro libitu, ad malum, & bonum: non tamen eum offert animo indifferenter, ita, ut DEO perinde sit, sive homo bene, sive male operetur: sed, ut inclinet ad bonum, malum autem duntaxat permittat: unde nec disjunctivè vult malum, quod tantum permittit.

Ulterius 6. DEUS non tenetur impeditum liberum malum, eti prævideat securum; alias enim nemo præcepta Divina transgredi posset: nec esset beatus, qui potuit transgredi, & non est transgressor. Eccles. 31. v. 10. repugnaret justitia DEI vindicativa, & omnes perfecções Divinae, quarum exercitium peccatum præsupponit: tolleretur etiam libertas humana ad peccandum; nam hæc ipsa necessitas in DEO, impediendi omne peccatum, esset necessitas antecedens, & tolleret omnem indifferentiā actus primi, respectu creaturarum; esset enim metaphysica necessitas, excludens omnem actum malum, & inimpeditibilis, non tantum ab homine, sed etiam à DEO. 7. Tandem DEUS quidem cum creatura, ad malum se liberè determinante, etiam ipse concurrit physice; quia sine ipsius concursu creaturæ nihil posset facere: non tamen concurrit, ut determinans, seu liberè immensè actum eliciens, sed ut determinatus à creatura, sicut explicatum est in tract. de DEO, quando actum de prædeterminatione.

70. Confirm. conclusio. Etiam si dicatur, malitiam peccati stare in pura negatione, tamen necessariò debet dici, malitiam radicalem stare in ipso actu libero malo, cum quo est connecta, vel quem sequitur privatio debita rectitudinis: infuper debet admitti, quod DEUS physice cauet illum actum: ergo, nisi recurratur ad nostram responcionem, etiam adversarii non possunt explicare, quare DEUS non sit causa peccati, antec. non negatur, conseq. probatur. Privatio ipsa, seu negatio, in se non est capax physici influxus, & propriè non producitur, nec à DEO, nec à creatura; & creatura ideo est culpabilis; quia producit actum liberum, quem necessariò sequitur privatio: ergo, nisi dicatur, DEUM aliter, ac creaturam, influere in illum actum, tunc vel DEUS etiam erit auctor peccati, vel neque creatura erit auctor istius: quod utrumque est falsum. Nec dicas, DEUM non teneri impeditre privationem; nam posito actu libero malo, nec creatura tenetur illam impeditre; quia est aliquid impossibile, ad quod nemo tenetur: adeoque creatura tantum eatenus tenetur impeditre privationem, quatenus tenetur impeditre actum.

71. Si dicas, DEUM non teneri impeditre actum. Resp. Tenetur eum impeditre, saltem ita, ut non fiat ex ejus determinatione, vel inclinatione: sicut etiam creatura debet talen-

actum impedire, ne fiat ex propria determinatione; si enim fieret necessariò à creatura, e. g. si ab alio determinaretur, vel necessitatetur, non esset ei imputabilis ad culpam: ergo tandem debet recurrī ad diversum modum influendi inter DEUM, & creaturam: qui diversus modus etiam excusaret creaturam, si scilicet ipsa quoque, non ut determinans influeret. Hoc tamen magnum discrimen adhuc est inter DEUM, & creaturam, quod DEUS possit liberè permittere, se determinari ad influendum; quia non tenetur impedire hanc determinationem, ut probatum n. præced. econtra creatura rarissimè potest liberè permittere, se determinari ad influendum, vel concurrendum ad actum malum. Ex quibus omnibus tandem collige, DEUM, et si physicè in actum peccaminorum (qui est realiter malitia formalis peccati) influat, tamen non esse causam illius simpliciter dictam, nec in eum actum, vel in eam malitiam, moraliter, aut imputabiliter influere, sed actum illum, & malitiam, in sensu morali purè permittere.

ARTICULUS IV.

Solvuntur Objectiones.

72. Ob. 1. DEUS prævidet actum

malum, ex sua cooperatione secuturum, & insuper potest eum impedire, si velit: ergo non tantum se habet per accidens. Resp. neg. conseq. Sæpe potest quis prævidere aliquid mali, ex sua actione secuturum, & tamen non est causa per se illius, ut patet in exemplo sacerdotis, indigno præbentis sacram Eucharistiam, & puella accedens ad sacram &c. de quibus n. 68. Dummodo scilicet quis non possit, vel non teneatur actum, vel effectum impedire, non est causa effectus, si actionem suam ponat ex alio fine, & cum aversione ab eo effectu: DEUS autem, licet posset impedire peccatum, tamen non tenetur id impedire ex n. 69.

Nec Dicas, DEUM esse causam necessariam, adeoque causam per se; nam causa necessaria potest dupliciter sumi. Primo dicitur causa necessaria illa, quæ necessariò ex natura sua agit, v. g. sol, dum lucem præducit: & hæc est in genere physico causa per se: sed talis non est DEUS, qui liberè dat sicutem actum primum proximum, & libertatem mediataam exercet. Secundò, causa necessaria etiam dicitur illa, sine cuius influxu effectus non potest dari, quæque ex conditione causæ universalis, debet in omnes effectus influere: & talis causa quidem est DEUS: verum hæc causa necessaria non est necessariò causa per se, sed, si non aliter influit, quæ DEUS, est causa tantum per accidens.

73. Ob. 2. DEUS liberè determinat ad individuum peccati: ergo etiam ad speciem aetatis mali, sive ad ipsum actum: ergo non tantum agit per accidens, sed per se. prob. antec. species, & individuum sunt realiter idem: ergo cum DEUS determinet ad unum, determinat etiam ad alterum. Confirm. Si DEUS non determinaret ad actum in specie, tunc ideo; quia est causa universalis: hæc ratio nil probat: ergo.

prob. mi. sol etiam est causa universalis, & tam non tantum determinat ad effectum, secundum gradum genericum, sed etiam secundum gradum specificum: ergo. Resp. om. ant. quod posse negari ostendit tr. de DEO num. 604. dist. conf. DEUS determinat ad speciem eodem modo, quo ad individuum. conc. conf. diverso modo. neg. conseq. ad prob. dist. ant. species adæquatè sumpta, & individuum, sunt realiter idem. neg. antec. species inadæquatè sumpta, sive hic gradus specificus. conc. ant. & sub priori distinctione conc. vel neg. conseq.

74. Hæc objectio solet solvi in Logica, agendo de distinctione Scotistica, ad quam me possem remittere: ut tamen rem aliquantum explicem, noto, gradum genericum, adæquatè sumptum, esse realiter inadæquatè distinctum à specifico, & specificum ab individuali; nam gradus e. g. animalis, adæquatè, sive secundum totam latitudinem sumptus, convenient pluribus realiter distinctis, quæ gradus hominis, & gradus hominis specificus convenient pluribus, quam prædicatum individuale Petri: at verò gradus genericus, vel specificus, inadæquatè sumptus, sive restrictus ad hoc individuum Petri, non convenient pluribus; nec enim hæc animalitas, aut humanitas, quæ est Petri, realiter convenient alteri, quæ Petri, sed sunt realiter idem: unde, quidquid realiter verificatur de uno, verificatur etiam de altero.

Attamen in sensu formalis, qui ordinariè tendit in gradum adæquatè sumptum, non dicitur DEUS determinare ad speciem, e. g. DEUS non determinat, ut ignis potius producat ignem, quæ aquam; quia ad hoc determinat ignis, qui per naturalem suam exigentiam petit, potius producere ignem, quæ aquam: at verò dicitur DEUS determinare ad individuum; quia determinat, ut ex multis individuis ignis, hoc potius, quæ aliud producatur. Nulla autem est in his contradic̄tio: non determinare, ut potius producatur ignis, quæ aqua (& par est ratio de actu bono, vel malo) & determinare, ut supposito, quod aliquis ignis debeat produci, hic potius producatur, quæ aliis: sicut nulla est contradic̄tio in hoc, quod e. g. senatus determinet tres, ex quibus eligatur aliquis ad certum officium: non autem determinet unum in individuo, sed ad hunc determinet totus populus, per pluralitatem votorum.

Quodsi autem etiam aliqua contradic̄tio foret, ea caderer super duo realiter distincta, hoc est, super duos actus voluntatis diversos, quorum unus ad speciem, alter ad individuum determinat: sicut, si formaliter cognoscitur animal, non autem rationale, dantur etiam duæ cognitiones, realiter distinctæ. Unde, etiam si DEUS dicatur determinare ad individuum, & non ad speciem, nulla est contradic̄tio, aut distinctione in objecto, sed tantum in determinationibus, quarum una competit DEO, non altera: verbo: per hoc, quod DEUS dicatur, non determinare ad speciem, sed tantum ad individuum, tantum significatur, quod DEUS non quidem determinet absolute, & efficaciter, ut potius actus in hac specie, quæ in alia producatur, sed hanc determinationem relinquat creaturæ: at verò, ex suppositione, quod creatura determinet, ut potius

ius aliquis actus in hac specie, quām in alia producatur, tunc DEUS determinet, ut potius hoc individuum, quām aliud producatur: cūm autem huic individuo identificatus sit gradus specificus, inadēquatē sumptus, ideo DEUS eodem etiam modo ad hunc gradum determinat.

75. Cūtūs fortē, & expeditiūs objectio paulo alter solvit, scilicet dist. antec. DEUS determinat ad individuum positivē, neg. ant. negativē, conc. ant. & dist. etiam conseq. DEUS determinat ad speciem adēquatē sumptam, neg. conseq. inadēquatē sumptam, subdist. determinat positivē, neg. negativē conc. conf. hoc est, DEUS, etiam supposito, quōd creatura determinet ad speciem, tamen non positivē exigit hoc individuum, sed, cūm alia omnia impedit, hoc unum permittit, & sic negativē determinat, quatenus hoc unum non impedit. Hac ratione ostenditur, quomodo DEUS, etiam determinando negativē ad speciem inadēquatē sumptam, nihil inhomines faciat; nam indecorum non est, malum pūre permittere. Ad confirm. neg. ma. Non ideo DEUS non determinat ad speciem; quia est causa universalis: sed quia ipse circa hunc actum non exercet immediatam libertatem, nec influit cum inclinatione, sed cūm aversione: nec tamen tenet hic & nunc impedire actum. vide, quād diximus à nūm. 68. & 69.

Quidam dicunt, DEUM ideo non esse causam per se actū mali; quia non immediatē liberē in illum influit. sed, quamvis verum sit, quōd DEUS non immediatē liberē in actū malum influat, & econtra falsū, quōd (ut quidam volunt) DEUS immediata libertate in omnia ad extra influat: tamen hēc ratio sola non sufficit ad excludendum DEUM à ratione causa per se; nam DEUS est causa per se actū boni, & tamen in illum immediatē liberē non influit; unde recurrendum ad nostram responsonem.

76. Ob. 3. Juxta nos DEUS offerret creaturā suum concursum, indifferentem ad bonum, vel malum: ergo deberet concursum DEI determinari à creatura: sed, nec DEUS, nec concursum DEI, potest determinari à creatura: ergo, prob. min. qui determinat alterum, habet aliquam prioritatem respectu determinati: ergo debet prius operari: sed creatura non potest prius DEO operari; cūm nullam actionem possit elicere sine DEO: ergo non potest DEUM determinare. Resp. conc. antec. in sensu explicato n. 69. & conc. etiam conseq. neg. autem min. subsumptam cum ultima consequentia, ad prob. dist. antec. qui determinat, habet prioritatem naturae neg. antec. prioritatem eligibilitatis. conc. antec. & neg. conseq.

Concursus DEI aliud dicitur *concursus in actu primo*, & consistit in omnibus iis principiis, quā se tenent ex parte DEI, quāque DEUS impedit ad cooperandum homini, qualia sunt omnipotētia, auxilia gratiae ad actū bonum &c. & hēc possunt determinari ab homine liberē agente, ut potius influant, quām non influant; item ut potius influant ea, quā ad actū bonum, quām quā ad actū malum, prærequiruntur, vel vicissim; quia hominis liberi est eligere potius hanc, quām illam speciem actus. Alius dicitur *concursus in actu secundo*, & est ipsa actio, procedens simul à DEO, & à creatura:

& hēc determinatur à creatura, ut potius existat, quām non existat; est enim in potestate creaturæ, ut à DEO, & ipsā, potius producatur actio bona, quām mala, vel vicissim. Ad hanc autem determinationem non requiritur, ut creatura prius agat, quām DEUS, vel, ut determinatio creaturæ sit prior naturā ad concursum DEI, sive, ut determinatio creaturæ priori naturae DEUM determinet, ut ipse pro posteriori ponat suum concursum: sed tantum ipsa creatura debet esse prior naturā ad concursum in actu secundo, seu ad ipsam actionem.

77. Dices 1. DEUS etiam est prior naturā ad concursum in actu secundo: quare ergo potius dicitur voluntas creata determinare, quām DEUS? Resp. Ad hoc, ut aliquid dicatur, determinare potentiam indifferentem ad actū, debet non quomodounque esse prius naturā, nec quomodounque influere: sed debet influere certo modo, hoc est, cum jure eligendi, & exercendo hoc jus. Exemplum habes in voluntate, & habitu, quando influunt in eundem actū, e. g. temperantia, tunc non determinat habitus, licet sit prior naturā, & influat in actū; quia scilicet non influit cum jure eligendi.

78. Dices 2. DEUS etiam est liber: quare ergo non influit cum jure eligendi? Resp. DEUM nolle exercere libertatem immediatam in actu secundo; alias enim tolleret libertatem creaturæ, vide dicta tr. de DEO, à n. 490. ubi actū de prædeterminatione. Unde non influit DEUS in actū liberum, libertate immediata, sed immediatē liberē influit sola creatura: DEUS autem exercet suam libertatem circa actū primum, quatenus liberē offert concursum in actū primo, quem possit negare. Hinc DEUS semper est primum liberum; quia debet exercere suam libertatem in ordine ad actū primum, antequam possit creatura exercere suam in ordine ad actū secundum: non tamen DEUS est semper immediatum liberum; quia non in omnia immediatē liberē influit.

Neque propterea DEUS subjicit nobis suam omnipotētiam, quod dicere prohibitum est, & damnatum ab Innocentio XI. quia ex nostris dictis nec à longe sequitur, quōd nos habeamus aliquam superioritatem in omnipotētiam Divinam; neque enim possumus eā uti pro libitu, ad quascunque actiones: imò pro libitu DEI possumus ab omnibus impediri; non enim potest creatura uti omnipotētiā ex jure, vel dominio, sed tantum titulo gratuitæ promissionis: unde DEUS nec se, nec omnipotētiam suam subjicit nobis: sicut dominus creatus non subjicit se, vel potentiam suam servo, et si huic liberē promittat, quōd, si velit aliquid facere, ei sit auxilio suo adfuturus.

79. Dices 3. DEUS, posito actu primo, adhuc est indifferentis ad influxum: ergo immediatē liberē influit, prob. antec. alias enim non totus actus primus proximus esset indifferentis: ergo. Confir. 1. DEUS, stante actu primo, adhuc potest impedire effectum: ergo est liber, & indifferentis. Confir. 2. DEUS, stante actu primo, vult liberē permittere peccatum: ergo juxta nos vult permissionem peccati; sed hēc permissionē est

est actio mala: ergo. Resp. neg. antec. quia actus primus proximus totus, vel involvit decretum DEI, offerens concursum indifferentem, quem explicavimus n. 69, vel juxta meam sententiam tr. de DEO involvit potius negationem decreti impeditis; unde DEUS tantum est liber ad ponendum decretum indifferentem, vel ponendam suo modo illam negationem, ut detur totus actus primus proximus: quando autem liberè posuit decretum, vel negationem illam, non est amplius liber, libertate consequenti; quia non potest mutari, nec suo decreto contrarium facere. ad probationem neg. illatum. tamen adhuc totus actus primus proximus est indifferens respectu creature; quia ipsam non necessitat, sed relinquit ei plenam indifferentiam.

Ad 1. confir. Resp. neg. ant. quia DEUS impediendo effectum, faceret aliquid contrarium suo decreto, vel simul poneret negationem decreti impeditis, & ipsum decretum impediens, quae sunt contradictoria. Intellige autem, Deum non posse amplius impeditre effectum ex sua determinatione, quamvis id possit ex determinatione creature, & cum ista: nec hæc necessitas consequens ob est libertati Divina, ut omnes nōrunt. Ad 2. confir. Resp. om. 1. entymemate, neg. subsumptum. Permissio peccati est decretum DEI, quod est distinctum a peccato: sicut permissio superioris est distincta ab actu subditi permissio.

80. Ob. 4. Juxta nos DEUS vult actum primum indifferentem: ergo vult carentem omni impedimento: sed maximum impedimentum hujus indifferentiae esset negatio concursus Divini: ergo vult negationem hujus negationis: hæc autem nihil est aliud, quam ipse concursus: ergo vult ipsum suum concursum, seu ipsam actionem. Resp. om. 1. entymemate dist. subsumptum. Maximum impedimentum indifferentiae esset negatio concursus in actu primo. conc. negatio concursus in actu secundo neg. subsumptum. & sub eadem distinctione conc. vel neg. 2. conseq. itemque 2. subsumptum: ultimam autem consequentiam absolute neg. Indifferenta actus primi tantum constituitur per concursum in actu primo, quem explicavimus n. 76. & hujus tantum impedimenta debent abesse, saltem, si non possit à voluntate creata pro libertu tolli; nam, si possit ita auferri, etiam ipsa non impedit libertatem, e. g. licet januā clausā non possit exire, si tamen pro libertu januam potes aperire, utique non censuris impeditus ab ambulatione. At non constituitur indifferentia actus primi per concursum in actu secundo (aliás constitueretur actus primus per secundum) sed præscindit ab eo concursu, estque compossibilis cum eo concursu, & cum negatione ejus: unde DEUS, tantum volens concursum indifferentem in actu primo, non debet velle, adesse negationem negationis concursus in actu secundo, sed potest eam inefficaciter saltem nolle, sive in ea sibi displicere: quamquam etiam non debeat, eam efficaciter, & impeditibiliter nolle; aliás enim eo ipso ponere decretum, impediens indifferentiam, & apponere inauferibile impedimentum libertatis, rediderique omnipotentiam determinatam ad non concurrentum ad actum malum.

81. Ob. 5. DEUS potest velle actum pec-

cinosum, saltem ut bonum utile, vel delectabile: ergo potest in actionem influere cum inclinatione. Confir. 1. DEUS potest velle peccatum, tanquam medium utile, ad offendendam suam iustitiam vindicativam, vel misericordiam: sed velle aliquid, ut medium, est simpliciter illud velle: ergo. Confir. 2. Est non solum fidei, sed etiam rationi contrarium, dicere, aliquid ens, in quantum est ens, non esse à DEO: ergo DEUS vult etiam actum malum, saltem, ut est ens. Resp. neg. antec. non enim potest Deus velle aliquid bonum, nisi sit simul honestum. Ad 1. confirm. neg. malum enim non est medium, ut dictum n. 48. Ad 2. confirm. dist. ant. Est fidei, & rationi contrarium, dicere, aliquid ens, in quantum est ens, non esse à Deo, tanquam causa physica, & per accidens, ac contra suam inclinationem influente. conc. antec. tanquam à causa morali, per se, & juxta suam inclinationem influente. neg. ant. & conseq. Nota tamen, quando dicitur, Deum contra suam inclinationem influere, per inclinationem non intelligi voluntatem abolutè efficacem, cui resisti non possit, sed intelligi voluntatem inefficacem, seu beneplacitum DEI, quod non impedit, quo minus Deus oppositum permittat.

82. Ob. 6. DEUS est causa causæ, seu actus primi indifferentis: ergo etiam est causa causati, seu ipsius peccati. Confirm. Vel concurrere ad actum malum, est bonum, vel est malum: juxta nos neutrum potest dici: ergo. prob. mi. si dicatur primum, DEUS potest illud velle: si secundum, nullo modo potest concurrere: ergo. Resp. neg. conseq. quia tunc tantum causa causa est etiam causa causati, quando causa non est indifferentis ad eum effectum; aliás faber esset causa omnium homicidiorum, quæ gladio committuntur: & tamen nemo somniat, hunc esse reum omnium cædium, aut causam per se istarum: de causa per accidens non est curandum. Ad confirm. neg. mi. ad prob. neg. 2. partem. Si sermo sit, ut esse debet, de concurre in actu secundo, est quidem iste realiter malus, potest tamen à DEO physice, per accidens, & contra suam inclinationem fieri; nec enim actus malus denominat omnem suam causam malam; sed tantum causam per se, ac liberè influentem; aliás, si quis tuum brachium violenter arriperet, eoque percuteret graviter clericum, tu graviter peccares, & esses excommunicatus.

83. Ob. 7. Voluntas DEI non est fandior, quam omnipotentia: ergo, si omnipotentia potest producere actum peccaminosum, etiam potest voluntas eum velle. Resp. retorq. argum. Intellectus Divinus est æquè sanctus, ac voluntas: ergo, si intellectus (ut est innegabile) potest cognoscere malitiam formalem peccati, etiam posito, quod sit in privativo, poterit voluntas eam malitiam formalem amare: quod nemo sanus potest admittere. In forma, neg. conseq. Disparitas, ab omnibus danda, est hac, quod versari circa peccatum, non est malum, nisi respectu illius potentia, quæ illud liberè eligit: quod etiam patet in creatura, quæ potest honestè scire peccata, non tamen eligere. Ad hanc tandem, non esse oppositum nobis Tridentinum citatum n. 48. quia ibi non damnatur is, qui

qui dicit, DEUM operari physicè tantum malum, sed, qui dicit eum operari malum, ita ut bonum, hoc est, tanquam causam per se &c.

QUÆSTIO III.

De Differentia Peccati Mortalis,
& Venialis.

ARTICULUS I.

Quid sit Peccatum Mortale?

84. **H**abetur ex fide, quædam peccata esse graviora alii. Sic Christus dixit Pilato: *Ioan. 19. v. 11. Propterea, qui me tradidit tibi, magis peccatum habet.* Est eadem fide certum, ex Trident. *sess. 14. c. 5.* & *can. 7.* non omnia peccata esse mortalia, Idem definivit Pius V. & Greg. XIII. contra Baum, dominantes propositionem 20. *mam Nullum est peccatum ex natura sua veniale, sed omne peccatum meretur poenam eternam.* Certè Ecclesiastici 19. *v. 1.* dicitur: *Qui spernit modica, paupera decidet.* & *Jacobi 3. v. 2.* *Ita multis offendimus omnes.* Videtur etiam ex ratione claram, quod non omne peccatum minimum, quod moraliter vitari non potest, statim destruit amicitiam cum DEO, & mereatur poenas eternas; lex enim tam gravis redderet homini moraliter impossibilem suam salutem: & non sat bene esset constituta humana natura in ordine ad eam asequendam; unde falsissima est heres Calvinii, dicentis, omnia quidem peccata esse ex se mortalia, fieri tamen venialia ex eo, quod à DEO non imputentur.

85. Certum etiam est contra Wiclessum, non omnia peccata reproborum esse mortalia; nam peccata complura in se ipsis, absque facta comparatione cum iis, qui ea admittunt, sunt venialia: & hinc comparantur à Scriptura festucæ, *Luc. 6. v. 41.* novissimo minuto, *Luc. 12. v. 39.* culici, *Mattb. 23. v. 24.* cum alia graviora comparantur camelio apud iudicem *S. Mattheum ibidem:* nec est, unde hanc mortalia in reprobis: certè reprobatio sequitur peccata gravia, non talia facit. *Æquè certum est,* peccata infidelium non omnia esse mortalia; possunt enim omnes non justificari, adeoque etiam infideles, facere opera moraliter bona, certè non mala, ut expresse tradit Trident. *sess. 6. can. 7.* & cur non possint facere etiam venialiter mala? aut quis dicat, omne verbum otiosum in infidei esse mortale peccatum? Econtra etiam certum est, non omnia peccata electorum esse venialia; nam Adæ, Davidis, & aliorum prædekinatorum, arque modò Sanctorum, peccata, fuere gravia, seu mortalia. Quæcunque jam, quomodo ergo inter se differant peccatum mortale, & veniale, vel quibus definitionibus, aut descriptionibus discriminantur.

86. Varias descriptiones peccati mortalis, & venialis, itemque differentias inter haec duo, vide potes apud Tannerum *tom. 2. disp. 4. q. 5. dub. 2.* Oviedo *in 1. 2. tr. 6. contr. 3. punct. 2.* & alios. Mihis non vacat omnes examinare: conformiter ad definitionem peccati in genere,

datam *n. 3.* quod sit libera transgressio legis Divine, potest hic, & nunc, convenienter definit peccatum mortale, libera transgressio legis Divine graviter obligantis, ita Arriaga *tom. 1. in 1. 2. tr. de vitiis, & peccatis, disp. 48. sect. 5. n. 18.* & teste quodam doctissimo recentiore in manuscriptis, alii recentiores complures. Particula graviter significat sub amissione ultimis finis, quod minime videatur optimè dici: vel, tñt habet Arriaga *cit. sec. n. 19. sub reatu incurrende inimicitiæ Divinae,* quod non rejicio. Nec contrarius est S. Thomas, aut Suarez *in 1. 2. tr. 5. disp. 2. sec. 1. n. 3. & seg. vel alii,* dum dicunt, quod peccatum mortale sit averio ab ultimo fine, & implicita, seu interpretativa, & virtualis prælato creature DEO; nam re ipsa nobiscum coincidunt; actus enim graviter malus est talis averio; quia graviter prohibitus est: unde has, aut similes definitiones, non impugno.

87. Per liberam autem transgressionem intellige deliberatam, seu factam cum plena advertentia, ita auctores communiter; quia poena tam gravis supponit culpam, ex plena rationis usu, clara gravitatis cognitione, & plena voluntatis determinatione, profectam; delictum enim, ex imperfecta cognitione, ac semiplena deliberatione, proveniens, commiserationem aliquam, & poenam mitigationem polcere videtur: atque adeo veniale, non mortale reputatur. ita communissimus auctorum omnium sensus: quæ ipsa auctoritas est maximæ hac in re ponderis. Ratio ulterior etiam est; quia, cum peccatum mortale constitutus DEI inimicum, & eternis poenis dignum, non est credendum, hominem reum fieri tantæ poenæ, atque miseria, per eam actionem, in quam incidentur saepe etiam ij, qui timoratissimæ conscientiæ sunt, imò, quæ naturæ fragilitati vix evitabilis est: certè opposita sententia nimium gravaret fidelium conscientias peccatis innumeris.

88. Quanta autem claritas in cognitione, aut quanta deliberatio in voluntate, prærequiratur, DEUS optimus, & æquissimus judex, solus optimè novit: & fatentur communiter auctores, hanc rem difficulter posse decidi. Quidam recentior centet, verosimiliter tantam latem requiri cognitionem, & deliberationem, quantam ad contractus, & negotia magni momenti, affere solemus. Hinc communiter dicunt, semisopitos, & semiebrios, non habere sufficiensem deliberationem in suis actibus, ad hoc, ut sint mortales. Ita Valsquez, & Cajetanus apud Tannerum *tom. 2. disp. 4. q. 5. dub. 5. num. 20.* quibus videtur ipse consentire. Idem tradit Layman *l. 1. tr. 3. c. 5. n. 12.* citans insuper Navorrum, & Medinam: additique, sobrios quoque, & vigilantes, posse subita passione, ira, timoris &c. vel etiam alienis cogitationibus ita implicari, aut distrahi, ut non sint capaces majoris deliberationis, quam semisopiti, aut semiebrios, hoc est, tantum imperfectæ.

88. Oviedo *in 1. 2. tr. 4. contr. 1. punct. 2. n. 27.* addit sequentes conjecturas, ex quibus prudenter possit inferri, non adfuisse, nisi, imperfectam deliberationem. 1. Si etas sit imbecillus; hinc ante septennium, ait, in dubio presumi imperfectam deliberationem. 2. Si quis saepe firmiter statuit, non peccare mortali-